

Veliša Vukčević, Opštinska skupština — Titograd

Darko Mandić, Veterinarski zavod — Titograd

Mihailo Četković, Veterinarski zavod — Titograd

Prilog poznavanju raširenosti opake gnjiloće (kuge) pčelinjeg legla na području Titogradske opštine 1975 i 1976. god.

UVOD

Uslovi za razvoj pčelarstva na teritoriji ove opštine vrlo su povoljni, te je i uzgoj pčela na njenoj teritoriji prilično razvijen, naročito u njenom nizinskom dijelu. Blaga klima sa bujnom vegetacijom i obilje medonosnog bilja omogućavaju pčelarima ovoga podneblja dobar izvor prihoda od meda, voska i drugih proizvoda od pčela.

Zahvaljujući ovakvim uslovima ovo područje, posebno bliža okolina grada, izaziva osobitu pažnju pčelara ne samo iz Crne Gore nego i drugih republika.

Međutim, upravo ovakav način pčelarenja, kada pčelari u dosta velikom broju slučajeva nekontrolisano sele svoje pčele zbog bolje paše, jedan je od razloga širenja zaraznih bolesti pčela i pčelinjeg legla, naročito opake gnjiloće (*Pestis apis*).

Ovo oboljenje pčelinjeg legla bilo je i ranije prisutno na ovom području, ali se nijesu preduzimale organizovane i sistematske mjere za njegovo otkrivanje i suzbijanje, zbog izvjesnih finansijskih teškoća. Većim angažovanjem veterinarskih inspeksijskih organa i osnivanjem pčelarskog društva u Titogradu ovom se poslu od 1974. temeljitije pristupilo.

NAS RAD

Prema statističkim podacima (SG CG) broj košnica na području Jutitogradske opštine bio je početkom 1975. 4 143, dok je početkom 1976. iznosio 4 682. Znači, praktično se zadržao na istom nivou, sa blagom tendencijom laganog povećavanja.

Struktura zemljišnih površina opštine u ovim godinama bila je sljedeća:

— oranice i bašte	5 542 ha
— voćnjaci	387 ha
— vinogradi	946 ha
— livade	10 833 ha
— pašnjaci	37 305 ha
— bare, žbunje, trske	3 440 ha

Vremenske prilike u toku naših ispitivanja bile su naklonjene pčelarima, s obzirom da je pčelinja paša bila veoma dobra, naročito tokom 1976. kada su se očekivali zadovoljavajući prinosi. Međutim, ovo je i učinilo da pojedini pčelari sele svoje pčele, često nekontrolisano, među kojima je bilo i bolesnih društava, tako da se opaka gnjiloća pčelinjeg legla proširila na mnoga druga mjesta gdje je do tada nije bilo.

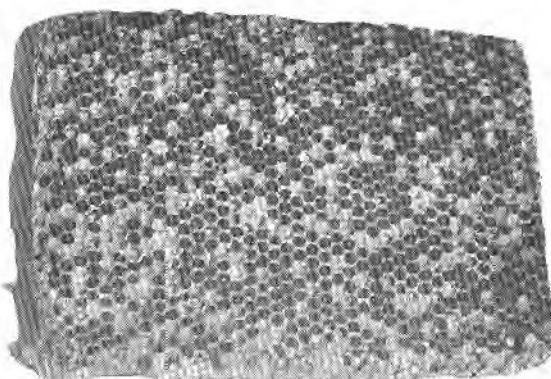
Jedan od daljih razloga koji je pospješivao širenje ove bolesti bio je primitivan način pčelarenja sa »vrškarama« i nepoznavanje bolesti pčela i pčelinjeg legla od strane pojedinih pčelara. Ovome se može dodati da se mnogi »pčelari« have uzgojem pčela kao uzgrednim zanimanjem, pa svojim pčelinjacima ne posvećuju gotovo nikakvu pažnju; pčelinja društva su prepuštena sama sebi, bez ikakve kontrole. Takođe je veoma važno i to što su pojedini pčelari, bilo

Sl. 1. Pčelinjak

iz neznanja bilo nehata, ostavljali stare košnice i saće od svojih uginulih pčela u svojim pčelinjacima, da bi to »iskoristile« druge pčele. Onda je sasvim jasno da je postojala mogućnost vrlo brzog širenja ove zaraze.

Početakom 1975. godine saradnjom organa područne veterinarske inspekcije i pčelarskog društva, u koje je učlanjeno preko 300 članova, pristupilo se organizovanom i sistematskom radu na otkrivanju i suzbijanju ove opasne zaraze za naše pčelarstvo. U tu svrhu formirane su i pčelarske komisije sastavljene od po tri člana. U svakoj komisiji, pored dvojice iskusnih pčelara, nalazio se obavezno i po jedan veterinarski stručnjak. Zadatak ovih komisija bio je da se u svim rejonima gdje se javi i najmanja sumnja na oboljenje pčelinjih društava, izvrše temeljiti pregledi i preduzmu odgovarajuće mjere zaštite.

Sl. 2. Opaka gnjiloca pčelinjeg legla

REZULTATI I DISKUSIJA

Na osnovu rada ovih komisija i prikupljenih podataka pregledom pčelinjih društava, koji su dostavljeni u Veterinarski zavod u Titogradu i druge stručne ustanove u zemlji, dobiven je sljedeći rezultat:

Tab. 1.

Godina	Broj dostavljenih materijala	Pozitivnih	Negativnih
1975.	97	62	35
1976.	58	21	37

Analizirajući ove rezultate uočava se da je 1976. dijagnosticiran (na temelju znakova bolesti i mikroskopskog pregleda obojenog razmaza pripremljenog od mase uginulih ličinki) skoro isti postotak pozitivnih materijala od dostavljenih sumnjivih pčelinjih društava kao i prethodne godine, s napomenom da je broj dostavljenih materijala bio manji.

Iznijeti rezultati laboratorijskih pretraga kroz dvogodišnji period ukazuju da se kontroli pčelinjih zajednica treba posvetiti puna pažnja; preglede treba obavljati stalno i sistematski i, u granicama mogućnosti, što prije preduzimati odgovarajuće mjere zaštite. U godinama naših ispitivanja pristupilo se radikalnim mjerama u suzbijanju ove zaraze, a sastojale su se u sljedećem:

Pčelinjaci gdje je dijagnosticirana zaraza stavljeni su pod zatvor 20 dana, a sve pčelinje zajednice u krugu od 3 km od žarišta bile su pregledane u potrazi sa opakom gnjiloćom. Sam postupak sanacije tekao je u dva pravca i to — uništavanje pčelinjih zajednica (spaljivanjem) koje su bile slabe, a u rijetkim slučajevima vršila se sanacija liječenjem i pretresanjem. Veterinarsko-medicinski tretman sastojao se u primjeni odgovarajućih lijekova, gdje su uglavnom korišćeni preparati na bazi sulfonilamida (sulfatiazol) i antibiotika (streptomycin, terramycin, geomycin) u propisanim dozama.

Sav promet pčela na području ove opštine dozvoljavan je samo onda ako je pčelar raspolagao odgovarajućom potvrdom da su njegovi pčelinjaci pregledani i da pregledom nijesu ustanovljeni znaci koji bi ukazivali na ovu zarazu. Kontrolu zdravstvenog stanja mogli su vršiti, pored veterinarskog inspektora, ovlaštene pregleđači čiji je rad bio pod kontrolom područnog veterinarskog inspektora. Od samih pčelara zahtijevalo se da svaku sumnju na ovu bolest odmah prijave veterinarskoj inspekciji i pčelarskom društvu, a veterinarski inspektor je odlučivao na osnovu procjene stanja u svakom pojedinom slučaju koje će se mjere preduzimati.

ZAKLJUČAK

Praćenjem pojave opake gnjiloće pčelinjeg legla u toku dvije godine na teritoriji titogradske opštine, na kojoj se nalaze 4 682 košnice pčelinjih društava, zapaženo je:

— da je zarazna bolest pčelinjeg legla opaka gnjiloća prisutna, i da je u ovom vremenu laboratorijski potvrđena u 83 slučaja od ukupno 155 dostavljenih materijala.

— U ovom periodu zaraza je utvrđena u sljedećim mjestima: Tološima, Komanima, Maslinama, Daljmu, Roganima, Momišićima, Tuzima, Podhumu i Vranju.

— Pravovremenim sprovođenjem sanacionih mjera, naročito primjenom veterinarsko-medicinskog tretmana u propisanim dozama i određenim vremenskim intervalima postignuti su zadovoljavajući rezultati.

— Zahvaljujući fondu Opštine koji služi za suzbijanje stočnih zaraznih bolesti, pojačanom radu Veterinarske opštinske inspekcije i većim angažovanjem Pčelarskog društva »Titograd«, brže i revnosnije je vršeno prijavljivanje i otkrivanje oboljelih pčelinjih društava.

— Određenom nadoknadom koju su vlasnici dobivali za uništena pčelinja društva u mnogome je povećano interesovanje samih pčelara za otkrivanje ove zaraze, mnogo više nego ranijih godina.

— S obzirom na prisutnost opake gnjiloće na ovom području, stalno se moraju kontrolisati svi pčelinjaci u opštini pod strogim nadzorom veterinarskog opštinskog inspektora, u cilju smanjenja šteta koje nastaju kao posljedica ove zaraze.

LITERATURA

1. Dautov A. G.: Kompleksnyj metod borby s gnijlcovimi pčel. Pčelovodstvo 29 (2) 41-44, 1952.
2. Domorackij M. J.: Novöj metod lečenia gnijlcov. Pčelovodstvo 29 (5), 40-45, 1952.
3. Matuka S.: Suzbijanje i liječenje opake gnjiloće pčelinjeg legla sulfatiazolom. Vet. arhiv 22 (1/2), 12-18, 1952.
4. Piskovoj F. R.: Lečenje suljicimidom i suljfantrolom gnijlcovih pčelinyh semej. Pčelovodstvo 29 (7), 47-50, 1952.
5. Pobegajlo I.: Lečenje truleži legla streptomycinom. Napredno pčelarstvo 9 (4), 87-91, 1954.
6. Račić I., Šver Z.: Radnje u vezi s prisilnim uništavanjem pčelinjih zajednica u slučaju gnjiloće pčelinjeg legla. Veterinarska stanica 1-2, 5-8, 1973.
7. Tomašec I.: Bolesti pčela, Zagreb, 1955.
8. Winterhalter M.: Veterinari i pčelarstvo, Veterinarska stanica 1-2, 26-28, 1973.